

PROFESNÍ A ETICKÝ KODEX

Profesní a etický kodex dentálních hygienistek a hygienistů ČR

1. Úvod

ADH ČR je profesní organizací, sdružující zdravotnické pracovníky - nelékaře, kteří poskytují služby vzdělávací, preventivní a terapeutické v oboru dentální hygiena.

Vzdělání a kvalifikace dentální hygienistky/hygienisty opravňuje tyto odborníky podílet se na prevenci a léčbě onemocnění zubů a dutiny ústní s cílem dosáhnout a udržet optimální orální zdraví pacienta. Ve snaze o vysoce kvalitní péči v této oblasti dbají členové ADH ČR na dodržování profesního a etického kodexu v souladu s níže uvedenými zásadami.

2. Účel a řídicí principy profese dentální hygienistka/ hygienista

Účelem etického kodexu je dosažení vysoké úrovně etického vědomí, rozhodování, jednání a chování dentálních hygienistek a hygienistů – členů ADH ČR. Zavedením standardu pro profesionální úsudek a chování a dodržováním norem uvedených v kodexu chtějí členové ADH ČR zvyšovat důvěru odborné i laické veřejnosti, na níž je založena naše profesionální čest.

Řídicími principy profese dentální hygienistky/hygienisty jsou:

- prosazovat orální zdraví jako součást celkového zdraví a přispívat k zajištění adekvátního přístupu k prevenci a zubní péči,
- prosazovat profesionálnost a způsobilost, profesní důvěryhodnost a důvěrnost, poctivost, nestrannost, nezávislost a zodpovědnost,
- disponovat precizními znalostmi, odbornými dovednostmi a schopnostmi v oboru dentální hygiena,
- jednat v souladu s příslušnou legislativou,
- respektovat důstojnost, individualitu, rozhodnutí a vůli pacientů,
- vždy jednat v nejlepším zájmu pacientů,
- uplatňovat stávající zásady v praxi.

3. Pravidla etického chování dentální hygienistky/ hygienisty

3.1 Ve vztahu k pacientovi/ klientovi

- Dentální hygienistka/ hygienista musí považovat nejlepší zájmy pacienta za prvořadé.
- Dentální hygienistka/ hygienista musí poskytovat stejnou péči všem bez rozdílu a vyvarovat se diskriminaci proti jakémukoliv jednotlivci nebo skupině pacientů. Nesmí činit rozdíly mezi pacienty, a to bez ohledu na jejich národnost, rasu, barvu pleti, politickou příslušnost, náboženské vyznání, sociální postavení, sexuální orientaci, věk, rozumovou úroveň, pověst pacienta či své osobní pocity.
- Dentální hygienistka/ hygienista komunikuje s pacientem srozumitelně, zachovává korektnost a profesionalitu.
- Dentální hygienistka/ hygienista musí pacientovi před zahájením výkonu poskytnout dostatečné informace o zjištěném stavu dutiny ústní, navrhovaném či alternativním léčebném postupu, příslušných rizicích a finančních nákladech.
- Dentální hygienistka/ hygienista respektuje individualitu pacienta a podporuje jeho plnou účast na rozhodování o léčbě.
- Dentální hygienistka/ hygienista musí zvolit takovou léčbu a odborné postupy, které jsou vhodné pro obnovení či udržení orálního zdraví pacienta, odpovídají jeho potřebám a jsou v souladu s léčebným plánem.
- Dentální hygienistka/hygienista je povinna informovat pacienta i jeho ošetřujícího stomatologa o všech nálezech, které ohrožují pacientovo orální nebo celkové zdraví nebo by mohly vést k jeho zhoršení. Diagnózu stanovuje ošetřující zubní lékař, dentální hygienistka/ hygienista stanovuje diagnózu jako suspektní, nikoliv jako definitivní.

- Dentální hygienistka/ hygienista musí poskytovat zdravotní péči vždy s maximálním využitím veškerých svých odborných znalostí a dovedností a v souladu s nejnovějšími trendy a poznatky v oboru, zprostředkovanými kompetentními autoritami či z kompetentních zdrojů.
- Dentální hygienistka/ hygienista musí umožnit pacientovi nebo jeho právnímu zástupci, aby dal k poskytnutému léčebnému postupu či zákroku informovaný souhlas.
- Dentální hygienistka/ hygienista nesmí umožnit jakýmkoliv komerčním vlivům a úvahám, aby ovlivnily následnou léčbu a péči o pacienta.
- Dentální hygienistka/hygienista pacientovi doporučuje prostředky domácí ústní hygieny výhradně dle aktuálních potřeb pacienta a nikoli v závislosti na komerčních či jiných výhodách nabízených výrobcem či distributory dentálních pomůcek.
- Dentální hygienistka/ hygienista pacientovi doporučuje způsoby a techniky domácí ústní hygieny výhradně dle aktuálních potřeb pacienta a v souladu s nejnovějšími trendy a poznatky v oboru, zprostředkovanými kompetentními autoritami či z kompetentních zdrojů.
- Dentální hygienistka/ hygienista musí zajistit uchování přesných a relevantních záznamů a údajů o svých pacientech. Údaje musí být pro dané účely získávány a zpracovány správně a podle zásad zákona o ochraně osobních údajů.
- Dentální hygienistka/hygienista musí svým podpisem (elektronickým podpisem) stvrdit klíčové principy zachování důvěrnosti informací ve zdravotní péči v souladu s GDPR.
- Dentální hygienista/hygienista musí uchovávat veškeré údaje o pacientech a považovat je za důvěrné. Pokud uchovává doklady v elektronické formě, musí provést bezpečnostní opatření, aby tyto údaje nemohly být zpřístupněny zvenku při elektronickém přenosu dat nebo vzdálené údržbě systému.
- Dentální hygienistka/hygienista smí poskytovat údaje o pacientech třetím stranám pouze v případě, že k tomu získá pacientův souhlas, nebo kde to vyžadují právní předpisy. O všech údajích předaných třetím stranám musí být vedeny záznamy.
- Dentální hygienistka/ hygienista podporuje a udržuje takové pracovní prostředí, které minimalizuje rizika poškození jak na straně dentální hygienistky/hygienisty, tak na straně pacienta.
- Dentální hygienistka/ hygienista musí respektovat právo pacienta na reklamace, reagovat rychle, aktivně a otevřeně a snažit se řešit problémy v nejlepším zájmu pacienta.

3.2 Ve vztahu k zubnímu lékaři

- Dentální hygienistka/ hygienista ve vztahu k zubnímu lékaři dodržuje základní etické principy koležičtosti.
- Dentální hygienistka/ hygienista se musí snažit, aby vzájemná spolupráce stomatologa a DH probíhala ve vzájemném souladu tak, aby vedla k dosažení společného cíle, kterým je obnovení či zachování orálního zdraví pacienta.
- Dentální hygienistka/ hygienista musí respektovat léčebné postupy a metody spolupracujícího zubního lékaře a plánovat postup ošetření dentální hygieny tak, aby byl v souladu s léčebným plánem.
- Dentální hygienistka/ hygienista je povinna poskytovat zubnímu lékaři veškeré dostupné informace o pacientovi získané v souvislosti s poskytovanou péčí dentální hygieny, informovat o postupech a cílech léčby, poskytovat zpětnou vazbu.
- Dentální hygienistka/ hygienista se musí striktně vyvarovat nevhodného komentování výsledků práce zubního lékaře a jakýchkoliv projevů znevažování.

3.3 Ve vztahu ke svým kolegům

- Dentální hygiena se prolíná všemi stomatologickými obory, vzájemná mezioborová spolupráce a kooperace dentální hygienistky/ hygienisty, zubního lékaře a ostatních členů dentálního týmu je základem moderní stomatologické péče.
- Při vzájemné spolupráci se musí dentální hygienistka/ hygienista snažit pěstovat a rozvíjet vztahy, které jsou čestné, zodpovědné, otevřené a upřímné.
- Dentální hygienistka/ hygienista respektuje znalosti, kompetence, zkušenosti a názory kolegů.

- Dentální hygienistka/ hygienista pomáhá vytvářet pracovní prostředí, které podporuje profesní růst a rozvoj.
- Dentální hygienistka/ hygienista se snaží se zvládat konflikty konstruktivně.
- Dentální hygienistka/ hygienista informuje ostatní zdravotníky o vlivu orálního zdraví na celkové zdraví.
- Dentální hygienistka/ hygienista respektuje právo na odlišný profesionální názor.
- Dentální hygienistka/ hygienista nesmí subjektivně znevažovat dovednosti svých kolegů.
- Dentální hygienistka/ hygienista jedná způsobem, který posiluje důvěru v naši profesi.

3.4 Ve vztahu ke svému povolání a odbornosti

- Dentální hygienistka/hygienista je povinna/povinen znát zákony a závazné předpisy platné pro výkon své profese a dodržovat je.
- Dentální hygienistka/ hygienista musí vykonávat pouze takové výkony, ke kterým je způsobilá.
- Dentální hygienistka/ hygienista musí jednat v souladu se státní legislativou a platným etickým a profesním kodexem, které řídí danou profesní praxi a užívání titulu.
- Dentální hygienistka/ hygienista musí provozovat svou praxi na základě platných vědeckých zásad a ověřených zkušeností.
- Dentální hygienistka/ hygienista musí poskytovat péči pacientům v jejich nejlepším zájmu a dodržovat etické zásady profese dentální hygienistky/ hygienisty a řádné klinické praxe.
- Dentální hygienistka/ hygienista musí zajišťovat kvalitu péče o pacienty neustálým zlepšováním svých profesních znalostí a dovedností po celou svou profesní kariéru.
- Dentální hygienistka/ hygienista musí podporovat a prosazovat zájmy své profesní organizace, předávat dál své vědomosti a respektovat odlišné profesní názory.
- Dentální hygienistka/ hygienista musí bránit tomu, aby odbornou činnost dentální hygienistky/ hygienisty prováděl nekvalifikovaný pracovník bez odpovídajícího vzdělání.
- Dentální hygienistka/ hygienista se podílí na vývoji a rozvoji své profese.
- Dentální hygienistka/ hygienista hledá příležitosti k posílení veřejného povědomí o dentální hygieně.
- Dentální hygienistka/ hygienista se svým časem a talentem snaží podporovat a propagovat svou profesi.
- Dentální hygienistka/ hygienista podporuje a udržuje takové pracovní prostředí, které minimalizuje rizika poškození jak na straně dentální hygienistky/hygienisty, tak na straně pacienta.

3.5 Ve vztahu k zaměstnavatelům a zaměstnancům

- Dentální hygienistka/ hygienista se svým přístupem a profesionalitou snaží na pracovišti rozvíjet vztahy a způsoby, jejichž základem je čestnost, zodpovědnost, otevřenost a upřímnost.
- Dentální hygienistka/ hygienista se musí snažit zvládat konflikty konstruktivně.
- Dentální hygienistka/ hygienista podporuje právo zaměstnanců a zaměstnavatele pracovat v prostředí, které odpovídá zdravému životnímu stylu.
- Dentální hygienistka/ hygienista respektuje práva zaměstnavatelů a zaměstnanců dané Zákoníkem práce.

3.6 Ve vztahu ke společnosti a veřejnosti

- Dentální hygienistka/ hygienista je povinna znát a dodržovat zákony, jimiž se řídí naše profese.
- Dentální hygienistka/ hygienista je povinna informovat odpovědné orgány pokud se setká s péčí poškozující pacienta nebo s nezákonnou činností v souvislosti s poskytováním zdravotní péče.
- Dentální hygienistka/ hygienista se snaží zvýšit přístup ke službám dentální hygieny pro všechny.
- Dentální hygienistka/ hygienista pomáhá vytvářet pracoviště, které má příznivý vliv na zdravé životní prostředí.
- Dentální hygienistka/hygienista se musí zdržet nedůstojné propagace své osoby či praxe a také získávání pacientů jakýmkoli způsobem, který je v rozporu s vážností jejího povolání.

- Pokud dentální hygienistka/hygienista prezentuje svou praxi na internetu a sociálních sítích, musí tak činit s maximálním důrazem na důstojnost své profese. Zveřejňované informace musí být aktuální, pravdivé, čestné a objektivní a nesmí mít srovnávací charakter.

4. Profesionální standardy výkonu povolání

Činnosti dentální hygienistky/hygienisty jsou dány legislativně vyhláškou č.55/2011 Sb.

4.1 Vstupní vyšetření

Průměrný čas: 15-30 minut.

Indikace: každý nový pacient nebo pacient, který přerušil udržovací fázi – recall.

1) Anamnéza

Cíl: Zjištění údajů o celkovém zdravotního stavu a stavu orofaciální oblasti:

- rodinná, osobní, stomatologická, předchozí a nynější onemocnění,
- písemný záznam anamnézy jako součást léčebné dokumentace např. formou anamnestického dotazníku s podpisem pacienta stvrzujícím správnost údajů,
- pohovor s pacientem zaměřený na rozbor a upřesnění anamnestických údajů.

2) Klinické vyšetření

Cíl: zjištění objektivního stavu pacienta se zaměřením na dutinu ústní:

- extraorální:
 - konfiguraci obličeje a krku
 - charakter kožního krytu orofaciální krajiny
 - výskyt ústního dýchání, parafunkcí, zlovyků
 - stav mízních uzlin hlavy a krku
 - čelistní kloub
- intraorální:
 - stav ústní sliznice a jazyka
 - stav chrupu
 - stav gingivy - zánětlivé změny: barva, povrch, tvar, krvácivost, recesy
 - stav parodontu - detekce a sondovatená hloubka parodontálních chobotů měřením pomocí kalibrované parodontologické sondy u každého zubu na 4- 6ti místech
 - výskyt furkací
 - hnisavá exudace
 - zvýšená mobilita zubů
 - výskyt sekundárních faktorů pro retenci plaku
 - přítomnost foetor ex ore
 - úroveň ústní hygieny (přítomnost plaku, zubního kamene a pigmentací)
- komplexní:
 - koordinace léčebného plánu s léčebným plánem zubního lékaře
 - kontrola RTG snímků (OPG, BTW, IO)

3) Záznam a zhodnocení stavu, v případě možnosti fotodokumentace, srozumitelná interpretace nálezů pacientovi, demonstrace stavu a objasnění příčin, stanovení cíle a plánu léčby. Informovaný souhlas pacienta s následnou terapií.

4.2 Profesionální čištění zubů základní

Průměrný čas 40- 50 minut v závislosti na stavu. Vždy navazuje na vstupní/kontrolní vyšetření.

Cíl: odstranění měkkých a tvrdých povlaků, zubního kamene, vyhlazení povrchů a jejich ošetření jako prevence a léčba zánětu dásní, prevence zubního kazu a prevence onemocnění parodontu.

Indikace: pacienti se zdravým parodontem/ v udržovací fázi terapie parodontopatií, pacienti s gingivitis, recall.

1) Instrumentální ošetření:

- na základě předchozího vyšetření instrumentální odstranění všech tvrdých a měkkých povlaků z povrchu zubů supragingiválně a subgingiválně do 3mm pomocí ručních nástrojů (kyret, scalerů, specializovaných nástrojů) a přístrojové techniky (ultrazvuk, piezon, vector, laser), air polishingu, leštění a depurace.
 - kontrola vyčištěného povrchu pomocí zrcátka a parodontologické sondy nebo specializovaných detekčních nástrojů.
- 2) Záznam, v případě možnosti i fotodokumentace, zhodnocení stavu po ošetření, srozumitelná interpretace stavu pacientovi, stanovení cíle a plánu prevence (stanovení frekvence recallu).
 - 3) Motivace a individuální instruktáž, nácvik s pomůckami v ústech pacienta pro optimální nastavení domácí péče.

4.3 Profesionální čištění zubů rozšířené

Průměrný čas: 5 - 15 min ošetření /1 zub. Vždy navazuje na vstupní/kontrolní vyšetření a základní profesionální čištění zubů.

Cíl: terapie parodontitis a prevence progresu onemocnění.

Indikace: parodontitis.

1) Před zahájením ošetření:

- kontrolní parodontologické vyšetření, zjištění hloubky a průběhu dna chobotu sondáží parodontálního chobotu po celém obvodu zubu, kontrola aktuálního stavu furkací,
- zjištění výskytu sklovinných atypií a morfologických anomálií,
- zajištění RTG snímků od PZL,
- aplikace lokální anestezie není nezbytná, pokud ano, aplikuje ji zubní lékař.

2) Hlubkové čištění

- deep scaling je instrumentální odstranění tvrdých a měkkých povlaků ze subgingiválního prostoru hlubšího než 3 mm,
- root planing je následné ohlazení povrchu kořene zubu,
- výplach parodontálního chobotu (antiseptickým roztokem) a/nebo aplikace aktivní látky,
- průběh ošetření etapovitý a racionální, po kvadrantech nebo po sextantech v závislosti na individuálním stavu. Mezi jednotlivými ošetřeními minimalizovat časový odstup.

3) Záznam, zhodnocení stavu, srozumitelná interpretace nálezů pacientovi, demonstrace stavu a objasnění příčin, stanovení cíle a dalšího plánu léčby.

4) Motivace, instruktáž, kontrola domácí péče.

4.4 Udržovací fáze (recall).

Recall je systém pravidelných návštěv stanovených v individuálním časovém rozmezí 1- 12 měsíců.

Průměrný čas: 60 minut.

Indikace: každý pacient.

Cíl: udržení dosaženého stavu orálního zdraví a prevence dalšího vzniku onemocnění, zubního kazu a onemocnění parodontu.

1) Před zahájením ošetření:

- kontrola anamnézy, kontrolní klinické vyšetření,
- stanovení úrovně ústní hygieny.

2) Záznam, porovnání a zhodnocení:

- stavu dutiny ústní s předchozími nálezy,
- úrovně ústní hygieny pacienta s předchozími výsledky,
- srozumitelná interpretace závěrů pacientovi,
- demonstrace stavu,
- kontrola domácí péče, remotivace, reinstruktáž.

3) Profesionální čištění zubů.

4) Stanovení dalšího plánu prevence (recallu) nebo případné léčby.

Zdroje:

- American Dental Hygienists' Association: Bylaws and Code of Ethics
- Etický kodex zubních lékařů evropské unie
- Radovan Slezák - Praktická parodontologie
- Ralf E. Mutschelknauss - Praktická parodontologie, klinické postupy
- Iva Purklová - Etické a právní aspekty povolání dentální hygienistky - absolventská práce

Zpracovala: Lenka Velebilová, DiS.

Spolupracovaly: Mgr. Hana Kučová DiS., Markéta Harantová DiS., Vendula Jaklová DiS.